

Kyrkmässa.

I vår nuvarande Evangeliebok upptages efter Fjärde Bördagen *Kyrkmässa*, inledd med följande rubrik: »I de församlingar som fira kyrkans invigningsdag eller eljest äga sin särskilda högtidsdag, kunna, om på densamma mässa hålles, följande böner samt evangelium och epistel lämpligen nyttjas».

På mycket naturliga grunder torde detta goda uppslag knappast ha fått någon nämnvärd användning. De kyrkor som fira kyrkans invigningsdag torde nämligen snart vara räknade. De flesta kyrkor veta intet om sin invigningsdag. En präst som har ständig predikoskyldighet varje predikodag — kanske duplikation — i samma församling eller församlingar, torde ock hava så tung predikobörda, att man icke må förtänka honom, om han icke vill öka denna med ytterligare en regelbundet återkommande högtidsdag. Ej heller torde från församlingarnes sida intresset för en högtid mitt i veckan i allmänhet vara så stort, att det motiverade en dylik extra helgdag.

Det är emellertid att djupt beklaga att icke den tanke som kyrkmässan vill giva uttryck åt har fått sig sin årliga plats tillförsäkrad i församlingens gudstjänst. Nog finnes det för en kristen församling anledning att en gång om året med tacksamhet minnas Herrens godhet, bevisad däri att han i församlingen rest sitt tempel till sitt namns åminnelse och där vill möta de sina med sin nåd. Och det torde icke möta oöverstigliga hinder att på ett praktiskt tillfredsställande sätt ordna en dylik kyrkmässodag. Den framkomligaste vägen är väl den som vår kyrka följt vid firandet av Kyndelmässodagen, Mikaelidagen och Allhelgonadagen. I anslutning till det tillvägagångssätt som här kommit till användning kunde ju förordnas att en viss, bestämd söndag finge av församlingar, som så önskade, firas som kyrkmässa. Önskvärt vore dock att åt en sådan bestämmelse gäves en viss smidighet. I åtskilliga fall kunde nämligen skäl föreligga för särskilda församlingar att önska en annan kyrkmässodag än den allmänna. Jag tänker därvid först och främst på domkyrkorna. Deras kyrkmässodag torde böra vara en annan än stiftets i övrigt. Därigenom skulle deras kyrkmässa kunna bliva en stiftets högtidsdag, som genom att förbindas med t. ex. stiftsmöte eller kyrkosångshögtid e. d. skulle kunna begås under särskilt solenna former och påkalla uppmärksamhet även från andra församlingar. Liksom domkyrkan är stiftets centralhelgedom, skulle med andra ord domkyrkans kyrkmässa bliva en stiftets centralhögtid, på sitt sätt symboliserande stiftets samhörighet. Vidare kunde tänkas att somliga kyrkor som kände sin invigningsdag skulle önska sin kyrkmässa i så nära anslutning till denna som möjligt. Den kunde då förläggas till närmast föregående eller efterföljande söndag. Slutligen torde ock lokala förhållanden kunna göra det önskvärt att kyrkmässan för en viss församling eller landsända förlades till

annan årstid än den allmänna kyrkmässans. Domkapitlet borde därför äga befogenhet att åt sådan församling, som önskade fira kyrkmässa men som kunde visa skäl för dess förläggande till annan söndag än den för riket gällande, på särskild ansökan meddela tillstånd härtill.

Skulle en dylik allmän kyrkmässodag komma till stånd, borde den självfallet förläggas till den s. k. festlösa delen av kyrkoåret. Av praktiska skäl torde sommarmånaderna icke böra komma i fråga. Någon av månaderna september, oktober eller november vore väl den lämpligaste. Med hänsyn till kyrkokörerna — för vilka en kyrkmässa självfallet vore en mycket tacksam dag — skulle jag vilja föreslå november. Kyrkokörerna börja väl i regel höstens arbete i september eller senast i oktober. De hunne då att vara väl rustade till november. Andra söndagen i november — sålunda söndagen näst efter Allhelgonasöndagen — synes mig särdeles passande. Å ena sidan stå Allhelgonadagens och kyrkmässans tankekomplex i släktskap till varandra, men å andra sidan är denna släktskap icke så stark att de s. a. s. gå i vägen för varandra. Därtill kommer att de söndagstexter som genom en sådan anordning skulle komma att undanträngas (21—25 e. Tref.) måste anses höra till dem som med minsta saknaden kunna undvaras.

Som epistel- och evangelietexter för kyrkmässa borde givetvis de av vår evangeliebok anvisade — av ålder nyttjade — komma till användning. De vittna om den säkra liturgiska taktkänsla som utmärker så många av de gamla textvalen. Episteln riktar våra blickar till det nya Jerusalem, av vilket tempel här nere är en skugga och vars salighet de skola njuta som här sökt sin starkhet i Herren. Evangeliet ger en den skönaste allegori över kyrkmässans innehåll. Såsom Sackeus strävade efter att få se Herren Jesus, så törstar människoanden efter Gud. Och Herren går denna längtan till mötes. Med sin kyrkas upprättande här på jorden likasom säger han till människosläktet: »Jag vill gästa i ditt hus». Där kyrkan får utföra sin gärning, där blir följden än i dag densamma som för Sackeus, då Herren fick böja hans hjärta: i dag har frälsning vederfarits detta hus.

Här må ock lämnas några förslag till predikotexter för högmässa och aftonsång vid kyrkmässan. För högmässan: Matt. 8: 23—27; Matt. 16: 13—20; Matt. 21: 12—14; Luc. 1: 68—79; Luc. 4: 16—22a; Joh. 1: 14; Joh. 2: 13—17; Joh. 15: 1—11. För aftonsången: 1 Mos. 28: 10—19a; 2 Mos. 15: 17—18; 2 Krön. 6: 18—21; Jes. 2: 2, 3; Jes. 57: 15, 16; Psalt. 43: 3—5; Psalt. 84.

Slutligen må påpekas att kyrkmässan har gammaltestamentliga rötter. När Judas Mackabeus år 165 f. Kr. hade återinvigt det av Antiokus Epiphanes skändade templet i Jerusalem heter det (1 Mack. 4: 59): »Och Judas och hans bröder och Israels hela menighet fastställde att dagarne för altarets invigning årligen, på sin bestämda tid, skulle firas i åtta dagar, från tjugufemte dagen i månaden Kisleu räknat, med glädje och fröjd».

Knut Peters.